

Gedragcode integriteit volksvertegenwoordigers gemeente Barendrecht 2023

De gemeenteraad van de gemeente Barendrecht;

Gelet op artikel 15, derde lid, van de Gemeentewet;

BESLUIT:

voor raadsleden de navolgende gedragscode integriteit vast te stellen:

GEDRAGSCODE INTEGRITEIT VOLKSVERTEGENWOORDIGERS GEMEENTE BARENDRECHT 2023

1 Algemene bepalingen

Wettelijke grondslag

De Gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor hun leden (artikel 15, derde lid, Gemeentewet).

1.1

De gedragscode geldt voor de raadsleden, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.

1.2

De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

2 Voorkomen van belangenverstrengeling

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte (artikel 14 Gemeentewet) Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de raadsleden in de vergadering, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af: "Ik zweer (verklaar) dat ik om tot raadslid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en belooft) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer (belooft) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als raadslid naar eer en geweten zal vervullen."

Persoonlijke belangen:

- Een lid van een volksvertegenwoordiging neemt niet deel aan de beraadslaging en stemming over
 - een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
 - de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort

(artikel 28 Gemeentewet)

- Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden (artikel 2:4, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht).

Incompatibiliteiten en nevenfuncties:

- Verboden overeenkomsten/handelingen: volksvertegenwoordigers mogen in geschillen, waar de gemeente (bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend.

(artikel 15, eerste en tweede lid, Gemeentewet).

Op overtreding staat uiteindelijk de sanctie van schorsing en vervallenverklaring van het lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging (artikelen X7, X7a en X8 Kieswet)

- Onverenigbaarheid van functies: het zijn van volksvertegenwoordiger sluit het hebben van een aantal andere functies uit (artikel 13 Gemeentewet). Dat leidt er uiteindelijk toe dat betrokkene ophoudt lid te zijn van de volksvertegenwoordiging (artikel X1 Kieswet)
- Openbaarmaking nevenfuncties: volksvertegenwoordigers maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen. De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis (artikel 12 Gemeentewet).

2.1

Het raadslid gaat actief en uit zichzelf belangenverstrengeling, of de schijn daarvan, tegen.

2.2

Het raadslid onthoudt zich van beïnvloeding van de besluitvorming in iedere mogelijke fase van het besluitvormingsproces als er sprake is van een beslissing waarbij belangenverstrengeling dreigt; het gaat om kwesties waar hij zelf een persoonlijk belang bij heeft. Dientengevolge onthoudt het raadslid zich tevens van beraadslaging en stemming.

2.3

Het raadslid geeft bij kwesties over een belang van een persoon of organisatie waarbij hij een (substantiële) betrokkenheid heeft, voorafgaand aan of tijdens de beraadslaging actief aan dat deze betrokkenheid aanwezig is.

2.4

Het raadslid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap, dan wel direct na aanvaarding van de (neven)functie en geeft hem de wijzigingen daarin door.

2.5

De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de (neven)functie, de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht, of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap en of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.

2.6

De griffier legt voor de nevenfuncties een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

2.7

Een raadslid doet opgave van zijn financiële belangen (inkomsten en vermogensbestanddelen in de ruime zin van het woord) in ondernemingen waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft.

2.8

De griffier legt voor de financiële belangen een register aan. Het register is besloten. De griffier beheert dit register van financiële belangen van raadsleden. Door of namens de burgemeester kan dit register worden ingezien.

Toelichting

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Het raadslid van het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de tijdige (directe) aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

3. Informatie

Wettelijk kader

Informatieplicht

Burgemeester en wethouders en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt.

De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang (artikel 169 Gemeentewet)

Geheimhouding

Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit (artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht).

Burgemeester en wethouders kunnen op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid.

De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging, als het stukken betreft die met de volksvertegenwoordiging worden gedeeld. Ook de gemeenteraad, dan wel (de voorzitter van) een commissie kan/kunnen geheimhouding opleggen (artikelen 25, 55 en 86 Gemeentewet).

De geheimhouding duurt voort totdat deze wordt opgeheven door het orgaan dat de geheimhouding oplegde, of – indien het aan de volksvertegenwoordiging is overgelegd – de volksvertegenwoordiging de geheimhouding opheft.

Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf (artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

3.1

Het raadslid gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap van Raad beschikt en zorgt ervoor dat geheime of privacygevoelige informatie veilig wordt bewaard.

3.2

Het raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derde(n) gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

3.3

Een raadslid dat de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het geheime karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behalve als de wet hem tot mededeling verplicht.

3.4

Een raadslid maakt ontvangen informatie (zoals berichten, brieven en e-mails) niet openbaar zonder instemming van de afzender. Bij twijfel over de bedoeling van de afzender informeert hij hier eerst naar.

Toelichting

3.1 Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

4 Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden

Wettelijk kader

De eed of belofte die het raadslid op grond van artikel 14 van de Gemeentewet moet afleggen heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken. Zie voor de wetstekst inzake de eed of belofte het wettelijk kader onder 2 voor de bepalingen ter voorkoming van belangenverstrengeling.

4.1

Een raadslid accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.

4.2

Het raadslid kan, tenzij het eerste lid van toepassing is, incidentele geschenken die zijn ontvangen uit hoofde van zijn ambt en een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.

4.3

Geschenken die het raadslid uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van de gemeente.

4.4

De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

4.5

Het raadslid gaat uit zichzelf en actief de schijn van belangenverstrengeling tegen bij dienstreizen, excursies en evenementen.

4.6

Wanneer het raadslid uit hoofde van zijn lidmaatschap, dan wel het vermoeden daartoe, wordt uitgenodigd voor deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente, dan weegt het raadslid vooraf de functionaliteit hiervan. Hierbij kan het raadslid de griffier en/of de burgemeester verzoeken om advies. Onderdeel van de weging betreffen in ieder geval de bestemming, de duur van de excursie, voor wiens rekening en verdere bijzonderheden.

4.7

Wanneer het raadslid uit hoofde van zijn lidmaatschap, dan wel het vermoeden daartoe, wordt uitgenodigd voor deelname aan meerdaagse en/of buitenlandse excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente, dan weegt het raadslid vooraf de functionaliteit hiervan en hij maakt hiervan melding bij de burgemeester. In het geval het een evenement in of excursie naar het buitenland betreft, vindt door het raadslid achteraf verslaglegging plaats ten behoeve van de gemeenteraad.

4.8

De griffier legt een register aan van de meerdaagse excursies en evenementen en de buitenlandse reizen. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Toelichting

4.1 In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van het raadslid kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties.

Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door het raadslid worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Dit is een in de praktijk ontstaan gebruikelijk richtbedrag maar is geen scherpe grens. Er zijn omstandigheden denkbaar waar elk geschenk, ongeacht de waarde, onacceptabel is. Duurdere geschenken worden in elk geval niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of worden eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

4.6 en 4.7 Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als raadslid aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

5 Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Procedure van declaratie (modelverordeningen VNG en IPO)

Er zijn voor raadsleden voorschriften opgenomen in de gemeentelijke verordening over de wijze van declaratie (inclusief het overleggen van bewijsstukken) van vooruit betaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten.

Buitenlandse excursie of reis voor raadsleden (modelverordeningen VNG en IPO)

De gemeenteraad kan een raadscommissie (of een delegatie uit de gemeenteraad) toestemming verlenen voor een excursie of reis naar het buitenland. Die excursie/reis moet zijn georganiseerd door of vanwege de gemeente. De in redelijkheid gemaakte reis- en verblijfkosten komen voor rekening van de gemeente. De gemeenteraad kan aan de toestemming voorwaarden verbinden.

5.1

Het raadslid gebruikt voorzieningen in overeenstemming met de gestelde regels. Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij dit wettelijk is geregeld.

5.2

Het raadslid declareert gemaakte kosten in overeenstemming met de gestelde regels. Kosten die reeds op andere wijze worden vergoed, worden niet gedeclareerd door het raadslid.

5.3

Het raadslid geeft op verzoek van de griffier inlichtingen teneinde de juistheid van het gebruik van voorzieningen en gedane declaraties te kunnen beoordelen.

Toelichting

5.1 Aan raadsleden worden de voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen in bruikleen geboden die een goed functioneren van de volksvertegenwoordigers mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningenbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen:

- a. in beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld;*
- b. indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald;*
- c. het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot een minimum beperkt;*
- d. voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet.*

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de volksvertegenwoordiger zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de volksvertegenwoordiger maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. Het raadslid zal zich nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/haar gelden.

6 Uitvoering gedragscode

6.1

Op voorstel van de burgemeester wordt het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en de gedragscode in het bijzonder minimaal eens per jaar besproken.

6.2

Op voorstel van de burgemeester benoemt de gemeenteraad een vertrouwenspersoon integriteit en stelt hij daarvoor een instructie vast.

6.3

Ieder die ten aanzien van een raadslid of buitengewoon commissielid het vermoeden heeft van een integriteitsschending, informeert daarover de burgemeester, bij voorkeur in een persoonlijk gesprek.

6.4

Indien de burgemeester vindt dat de vermoedens gerechtvaardigd zijn stelt hij de relevante feiten vast. Hij is bevoegd daarnaar een onderzoek in te (laten) stellen. De burgemeester bepaalt de reikwijdte van het onderzoek.

6.5

Een ingesteld onderzoek vindt plaats met inachtneming van een protocol. Het protocol bevat bepalingen over het proces, de geheimhouding en de openbaarheid. Het protocol wordt vastgesteld door de burgemeester en door hem ter kennisgeving aan de raad gebracht.

6.6

De burgemeester kan het onderzoek zelf verrichten, of doen verrichten door een door de secretaris aan te wijzen medewerker van de gemeente, dan wel door een extern onderzoeker. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau, wordt alleen gebruik gemaakt van onderzoeksbureaus met een ter zake geldende vergunning.

6.7

De kosten van een onderzoek komen ten laste van de gemeente.

6.8

Op basis van de vastgestelde feiten bepaalt de burgemeester welke maatregelen noodzakelijk zijn om de integriteitsschending te doen eindigen en/of herhaling te voorkomen. Hij bevordert dat betrokken personen en organen de daartoe noodzakelijke besluiten nemen.

Toelichting

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode en voor een eenduidige interpretatie daarvan. En voor wijziging/aanvulling daarvan bij leemtes of onduidelijkheden. De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen.

Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester heeft de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen (Art. 170 lid 2 Gemeentewet). Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia besproken blijven en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, bijvoorbeeld een of twee keer per jaar, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier) kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen. Goed denkbaar is ook dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden. De gemeenteraad kan zelf onderling ook afspraken maken over hoe je elkaar aanspreekt.

7 Slotbepalingen

7.1

De burgemeester is verantwoordelijk voor het toezicht op naleving van deze gedragscode.

7.2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het gemeenteblad waarin het wordt geplaatst.

7.3

De gedragscode integriteit politieke ambtsdragers gemeente Barendrecht 2018 wordt ingetrokken.